2.2.2022 Kela 11/010/2022

Kelan lausunto hallituksen esityksestä laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja merimiesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 242/2021)

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi sairausvakuutuslain 8 luvun 1 a §:än 4 momentti, jonka mukaan vakuutetulla olisi oikeus tartuntatautipäivärahaan, kun vakuutetulla on luotettavasti todettu covid-19 -tartunta ja ansiotyöhön osallistuminen ei ole suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia. Oikeus olisi myös alle 16-vuotiaan lapsen huoltajalla, jos lapsella on luotettavasti todettu covid-19 -tartunta ja lapsen varhaiskasvatukseen tai oppilaitokseen meneminen ei ole suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia ja huoltaja on tämän vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötään. Lisäksi esityksessä esitetään tartuntatautipäivärahan hakuajan pidentämistä nykyisestä kahdesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Lisäksi esitetään muutoksia vuosilomalakiin ja merimiesten vuosilomalakiin.

Sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta annetun asetuksen (1335/2004) 2 luvun 1 §:n 7 momenttiin esitetään lisättäväksi säännös siitä, mitä selvitystä hakijan tulee esittää hakiessaan tartuntatautipäivärahaa esityksen mukaisella perusteella. Sairausvakuutuslain 8 luvun 1 a §:n 4 momentin mukaista tartuntatautipäivärahaa haettaessa olisi esitettävä luotettava selvitys ansionmenetyksestä sekä lääkärin todistus siitä, että luotettavasti todetun covid-19 -tartunnan vuoksi vakuutetun ansiotyöhön osallistuminen ei ole suositeltavaa. Vastaava todistus tulisi esittää myös, jos alle 16-vuotiaalla lapsella on luotettavasti todettu covid-19 -tartunta ja lapsen varhaiskasvatukseen tai oppilaitokseen meneminen ei ole suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia ja huoltaja on tämän vuoksi estynyt tekemästä ansiotyötään. Todistuksesta tulee ilmetä ajanjakso, jolla ansiotyöhön osallistuminen tai lapsen varhaiskasvatukseen tai oppilaitokseen meneminen ei ole suositeltavaa.

Hallituksen esityksessä on todettu, että Covid-19-tartunnan luotettava toteaminen edellyttää laboratoriovarmistettua testitulosta viruksen tai sen perimän osoituksesta (PCR- tai antigeenitesti) palvelujärjestelmän toimiluvallisessa toimintayksikössä. Lisäksi esityksessä on todettu, että positiivisen testituloksen jälkeen on sekä oman toipumisen että tartunnan leviämisen estämiseksi suotavaa jäädä kotiin oireilusta riippumatta vähintään viideksi vuorokaudeksi oireiden alusta tai testin tekemisajankohdasta lukien kulloinkin voimassa olevan kansallisen ja alueellisen ohjeistuksen mukaisesti.

- Tartuntatautipäivärahan toimeenpanon näkökulmasta olennaista on, että Kelaan toimitetaan lääkärintodistus, josta ilmenee ajanjakso, jona ansiotyöstä poissaolo on suositeltavaa tartunnan leviämisriskin vuoksi. Ilman asianmukaista selvitystä Kela ei voi päätellä, millä ajalla ansiotyöstä poissaolo olisi suositeltavaa tartunnan leviämisriskin vuoksi. Kela ei pysty toimeenpanemaan tartuntatautipäivärahaa esimerkiksi pelkkien asiakkaiden mahdollisesti toimittamien laboratoriovarmennettujen PCR- tai antigeenitestitulosten perusteella.

- Esitetyn uuden säännöksen myötä myös muut lääkärit kuin kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavat lääkärit voisivat kirjoittaa tartuntatautipäivärahaoikeuden mahdollistavan todistuksen. Kelan mielestä on ensisijaisen tärkeää, että terveydenhuollon ohjeistamisesta vastaavat tahot määrittävät, kuinka pitkälle ajalle lääkäri voi tehdä todistuksen eli kuinka pitkän aikaa tartunnan leviämisen riski on olemassa. Yhdenvertaisuuden kannalta on tärkeää myös ohjeistaa, mistä ajankohdasta lukien todistus tulee kirjoittaa. Asiakkaiden näkökulmasta tarkasteltuna etuutta olisi tarve saada siitä alkaen, kun asiakas on ollut (epäillyn) tartunnan vuoksi pois työstä.

- Tartuntatautilääkäreiden tekemistä tartuntatautilaissa tarkoitetuista päätöksistä (esim. eristämispäätös) on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen. Kelan toimivaltaan ei kuulu tartuntatautilääkäreiden määräysten sisällöllisen oikeellisuuden arviointi. Ehdotetun uuden sairausvakuutuslain 8 luvun 1 a §:n 4 momentin tilanteissa ei sovelleta tartuntatautilakia. Siitä, milloin ansiotyöstäpoissaolo on suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia, ei ole ehdotettu säädettävän sairausvakuutuslaissa eikä myöskään valtioneuvoston asetuksessa sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta. Hallituksen esityksessä on tältä osin todettu, että tartunnan leviämisen estämiseksi on suotavaa jäädä kotiin oireilusta riippumatta vähintään viideksi vuorokaudeksi oireiden

Kela
PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi

FPA
PB 450, 00056 FPA
Telefon 020 634 11
fornamn.efternamn@fpa.fi

www.kela.fi | www.fpa.fi

alusta tai testin tekemisajankohdasta lukien kulloinkin voimassa olevan kansallisen ja alueellisen ohjeistuksen mukaisesti. Kelaa koskevassa lainsäädännössä ei ole selkeästi säädetty tartunnan leviämisriskin ajanjaksosta, joten Kela ei voi tarkemmin tutkia tai kyseenalaistaa lääkärintodistuksessa esitetyn ansiotyöstä poissaoloa koskevan suosituksen kestoa. Asiakkaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on erittäin tärkeää, että todistukset olisi kirjoitettu mahdollisimman samanlaisin perustein.

Kelan näkemyksen mukaan esitetyssä muutoksessa on riskinä, että tartuntatautipäivärahaa saatettaisiin käyttää sairauspäivärahan korvikkeena tilanteissa, joissa covid-19 -tartunnan aiheuttama työkyvyttömyys on pitkittynyt, mutta riskiä tartunnan leviämiselle ei enää ole. Tartuntatautipäivärahaa tulisi kuitenkin maksaa vain tartunnan leviämisen ehkäisemiseen liittyvän työstä poissaolon ajalta. Jos sairaus pitkittyy ja asiakas on työkyvytön, sairauspäiväraha voi tulla kyseeseen.

Kelan asiantuntijalääkärit eivät tällä hetkellä osallistu tartuntatautipäivärahahakemusten käsittelyyn, vaan Kelan ratkaisuasiantuntijat käsittelevät hakemukset itsenäisesti. Sujuvan toimeenpanon näkökulmasta on tärkeää, että tartuntatautipäivärahan ratkaisutyö ei ehdotetun lainmuutoksen jälkeenkään edellyttäisi enempiä lääketieteellisiä lisäselvityksiä tai asiantuntijalääkärin työpanosta.

Ehdotettuja säännöksiä on tarkoitus soveltaa, jos vakuutetun ansiotyöstä poissaolo tartunnan vuoksi on alkanut 1.1.2022 tai sen jälkeen. Kelaan on jo nykyisen lainsäädännön voimassa ollessa toimitettu muiden kuin tartuntatautilääkäreiden laatimia A-lääkärintodistuksia, ja niitä toimitetaan Kelaan edelleen. Osassa todistuksia kyse on laboratoriotutkimuksin varmistetusta covid-19 -tartunnasta johtuvasta työstäpoissaolosta. Todistuksissa ei kuitenkaan ole otettu kantaa siihen, kuinka pitkän aikaa ansiotyöstä poissaolo on suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia. Kelan näkemyksen mukaan tartuntatautipäiväraha ei esitetyn lainmuutoksenkaan myötä voisi tulla kyseeseen, jos Kelaan aiemmin toimitetusta lääkärintodistuksesta ei ilmene ajankohta, jona ansiotyöstä poissaolo on ollut suositeltavaa nimenomaisesti tartunnan leviämisriskin vuoksi. Asiakkaiden on kuitenkin mahdollista toimittaa lisäselvitystä aiemmin toimittamiensa asiakirjojen täydennykseksi.

Sujuvan toimeenpanon turvaamiseksi on tärkeää ohjeistaa, mille lomakkeelle lääkäri kirjoittaa todistuksen, kun on kyse ehdotetusta sairausvakuutuslain 8 luvun 1 a §:n 4 momentin mukaisesta tilanteesta. Kelan näkemyksen mukaan sujuvan toimeenpanon kannalta lääkärin kirjoittama A-todistus voisi olla riittävä ja tarkoituksenmukainen. Kela ohjeistaa ensisijaisesti käyttämään sähköistä A-todistusta. Sähköinen A-todistus on mahdollista laatia vain yli 15-vuotiaalle. Alle 15-vuotiaille tulisi käyttää A-todistuksen pdf- tai paperilomaketta.

Milla Kaitola

Työkykyryhmän etuuspäällikkö
Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö